

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ БАНКУ

Анотація. Досліджено шляхи підвищення прибутковості банку за допомогою оптимізації доходів та витрат. Проаналізовано можливі підходи і методи щодо управління доходами та витратами банку, що спрямовані на їх оптимізацію.

Аннотация. Исследованы пути повышения прибыльности банка с помощью оптимизации доходов и расходов. Проанализированы возможные подходы и методы относительно управления доходами и расходами банка, которые направлены на их оптимизацию.

Annotation. The ways of improving the bank's profitability by optimizing income and expenses was investigated. The possible approaches and methods regarding the management of revenue and expenditure of the bank, which aim to optimize them was analyzed.

Ключові слова: оптимізація доходів (витрат), поточні витрати, непродуктивні витрати, непродуктивні активи.

У теорії та практиці фінансового менеджменту недостатньо уваги приділяється проблемам комплексного управління витратами банку, реалізація заходів якого має забезпечувати ефективне використання всіх наявних ресурсів банку з найменшими втратами для нього. Така ситуація зумовлена традиційною пріоритетністю у завданнях банку забезпечення його прибутковості, ліквідності і платоспроможності. Однак, на думку автора, в умовах низької капіталізації банківської системи та наявності ризикової динаміки стійкого збільшення витрат саме ефективне управління витратами банками може стати дієвим шляхом поліпшення фінансового стану банківського сектору.

Дослідженню питань оптимізації доходів та витрат банку було присвячено роботи таких вчених та фахівців: вітчизняних – Герасимовича А. М., Мороза М. А., Некрасової Н. А., Криклій О. А., Стойко О. Я., Петренко В. С., а також зарубіжних – У. Шеффера.

Метою роботи є розробка шляхів оптимізації доходів та витрат банку.

Для досягнення поставленої мети у роботі поставлено такі завдання:

дослідити підходи і методи щодо управління поточними витратами банку;

визначити джерела підвищення доходів через скорочення непродуктивних витрат;

охарактеризувати систему банківського моніторингу.

При цьому управління поточними витратами банку може базуватися на одному з двох підходів: оптимізації або мінімізації [1; 2]. Підходи і методи щодо управління поточними витратами наведені на рисунку.

Підходи управління	Методи управління
Оптимізація витрат банку	планування витрат; управління тарифною політикою; пряме скорочення витрат; проведення банківського моніторингу
Мінімізація витрат банку	скорочення витрат на маркетинг та ІТ-технології; замороження проектів екстенсивного розвитку банку (філіальна мережа, реконструкція та будівництво); зниження витрат на оплату праці та скорочення персоналу

Рис. Підходи та методи щодо управління поточними витратами

Наступним важливим кроком підвищення прибутковості банку є визначення джерел підвищення доходів, до яких слід віднести [1]:

загальне зростання групи активів, що приносять процентний дохід;

збільшення питомої ваги дохідних активів у сукупних активах;

зміну загального рівня процентної ставки за активними операціями;

зміну структури дохідних активів шляхом підвищення питомої ваги ризикованих кредитів.

Загальне зростання групи активів, що приносять процентний дохід, у поєднанні з проведенням правильної зваженої маркетингової і процентної політики, посприє підвищенню числа банківських вкладників. Цією групою

Збільшення питомої ваги дохідних активів у сукупних активах банку здійснює частіше шляхом нарощування так званих "працюючих" активів, які приносять найбільші доходи банку, і скорочення до можливого мінімуму "непрацюючих". До дохідних активів відносять кредитний та інвестиційний портфель банку, депозити та кредити в інших банках. Усі інші активи є недохідними.

При зміні загального рівня процентної ставки по активних операціях банку слід досліджувати та враховувати ринкові фактори, такі як попит на кредитному ринку і ставки конкуруючих банків та інших фінансово-кредитних установ.

Зміни структури портфеля дохідних активів можна досягти шляхом підвищення питомої ваги ризикових кредитів у кредитному портфелі банку, наданих під високі проценти. Ризикові операції можуть принести банку значний дохід, якщо він буде правильно ними управляти.

Оптимізація витрат банку може бути досягнута за допомогою таких прийомів [2]:

перегляду існуючої технології надання послуг. Насамперед це перегляд технологічного циклу з метою скорочення часу, впровадження повністю автоматизованих форм надання послуг;

дослідження структури витрат та її оптимізації шляхом підвищення питомої ваги витрат, на які менеджер може впливати, так званих контрольованих витрат;

заміни технологічного устаткування. Унаслідок такої заміни прискорюється обслуговування клієнтів, підвищується якість послуг, розширюється їх асортимент.

З метою поліпшення прибутковості банку необхідно нівелювати витрати, які негативно впливають на неї. Важливим є виділення статей витрат, які могли б потрапити під скорочення. На думку автора, є такі групи витрат:

загальногосподарські витрати (витрати на службові відрядження; витрати з придбання та виготовлення операційно-бланкового матеріалу; витрати на утримання та наймання службових легкових автомобілів; канцелярські витрати; витрати на оплату праці персоналу виробничої сфери);

адміністративні витрати (витрати на капітальний та поточний ремонт основних засобів; витрати на інформаційні та консультативні послуги; витрати на розвиток філіальної мережі; витрати на утримання апарату управління; витрати на утримання власної охорони);

витрати іншої операційної діяльності (витрати через списання безнадійної дебіторської заборгованості; витрати на утримання соціальної сфери; витрати на створення резервів під сумнівні борги).

Досить актуальним завданням із позиції забезпечення ефективного управління витратами є впровадження системи моніторингу витрат. Зауважимо, що в переважній більшості банків відсутні спеціалізовані підрозділи з обліку та аналізу банківських витрат, які могли б повноцінно реалізовувати функцію їх оптимізації. Крім того, існуюча система банківського моніторингу в частині прибутковості діяльності банків акцентована переважно на відслідковуванні динаміки та структури доходів, що свідчить про односторонність сучасної практики фінансового менеджменту. Оптимізувати прибутковість неможливо, спираючись на дослідження лише одного фактора її формування.

Доповнюючи систему банківського моніторингу дослідженням фактора впливу витрат, пропонуємо диференціювати його на такі самостійні етапи:

ретроспективний аналіз структури витрат у розрізі окремих підрозділів банку;

вивчення та оцінка ефективності витрат у порівнянні з показниками дохідності окремих операцій [3].

При цьому головним завданням цієї підсистеми банківського моніторингу має бути пошук ефективних шляхів подолання несприятливих ситуацій на основі використання методів і способів оптимізації витрат у процесі наступного прогнозування поточних і перспективних витрат банку.

Оптимізуючи свої витрати, банк може з більшим ступенем вірогідності реалізувати головну мету управління витратами – досягти необхідних результатів діяльності банку найбільш економічним способом.

Таким чином, можна зробити висновок, що оптимізація витрат банків полягає у встановленні прозорих і ефективних механізмів фінансового менеджменту, бізнес-планування і банківського моніторингу, спрямованих на підвищення ефективності банківської діяльності з урахуванням дилеми надійності, ліквідності – прибутковості.

Наук. керівн. Жуков В. В.

Література: 1. Петренко В. С. Банківський маркетинг : навч.-метод. посібн. – К. : Скарби, 2004. – 432 с. 2. Шеремет А. Д. Финансовый анализ в коммерческом банке / А. Д. Шеремет, Г. Н. Щербаков. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 256 с. 3. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку : навч. посібн. / І. В. Сало, О. А. Криклій. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. – 314 с. 4. Криклій О. А. Управління прибутком банку : монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – 136 с. 5. Стойко О. Я. Способи і методи оптимізації затрат банку // Банківський менеджмент. – 2009. – № 1. – С. 24–35.